

1871 օգոստ. 31 Հնարող. Ժողովոյն
Նախագ. ԿՆ
Տէր Սահակ Բահանայ
Հիարու :

ԽՈՒՆՆԵՐ 4 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՏԱԽԻԼ ԻՅԷ

ԹԻԻԻԻԻԻ ԱՎԷ ՔԷՆՏԻ ՊԻԻԻԻԻԻԻ ՊԻԻ
ԱՏԷՄԻ

Ասլի բաշա հաղրէթլէրին վէֆա-
թը իւզըրինէ, իզհարը թէհասիֆ իթ-
մէմիշ օլան պիր գալէմ գալմատը :

Ասլի բաշա հաղրէթլէրին թիւրքիս-
նըն խարիճի բօլիթիգասը թէվարիսին-
տէ, էն պիւլիւք զաթ խոի, վէ էկէր,
մէմալիքի շահանէնին ումում իտարէ-
սի թէվարիսինտէ տախի, էն պիւլիւք
զաթ տէյիլ խոի խէ, չիւրհէսիլ, էն
պիւլիւք գաթիլարտան պիրիսի խոի :

Իմոի, միւշարիլէյհ հաղրէթլէրին
վէֆաթը իւզըրինէ իզհար իսիլէն ու-
մումի թէհասիֆ, թապիի պիր տույղու
էսէրի տիր :

Միւթէվէֆայի միւշարիլէյհ հաղ-
րէթլէրի, մէմալիքիմիզնէ էն պիւլիւք
ատէմի տախի օլապիլիւր իտի, լաքին
պաղըլարը գալիլինէ, օլ տէրէճէ սա-
հիպ իթիլարտ օլմատըլընտան, պա-
ղըլարը գալիլինէ, վաթըթ պուլմա-
տըլընտան, վէ պաղըլարը գալիլինէ
տախի, պէլիք էն իհիթիմալիսի օլարագ,
տէրքեար օլան պաղը կիւծիւքլէրտէն
նաշի, օլ մէվգըյա վասըլ օլմամըլ
տըր :

Ասլի բաշա տախիի պիր էհիլ իտա-
րէ օլմագըլգտան զիեատէ, խարիճի
պիր էհիլ բօլիթիգա օլմուշ, վէ մէմա-
լիքին ումում իտարէսինի իքի գըմա
թագսիմ իտէն աճալը ումումիլէնին,
եալընըլ խարիճի իտարէսի գըսմընա
զիեատէ սարֆը զիհն ու էվգաթ իլլէ-
միշ, ֆագաթ անընլա, վագթ ու հալին,
էն միւհիմի իթիլգասը իլէ մէշըլ
պուլունուշ տուր :

Տախիլի էհիլ իտարէ օլմագըլգ կէ-
ճիքտիրիլէպիլի իտի, լաքին խարիճի
էհիլ բօլիթիգա օլմագըլգ կէճիքտի-
րիլէմէլ իտի, չիւրքի բօլիթիգա տէվ-
րանընտա, էօյլէ սաաթլար վարտըրքի
պիւթիւն մէմալիքի, եա թէքմիլ պիր
ասր (գար) կէրի կէօթիլիւք, եախօտ
թէքմիլ պիր ասր, իլէրու սիւրէր :

Էկէր արըմըլ էհալիլէրի իլին, էն
պիւլիւք պիր ֆէլաթէթ տաքըլաճագ
պիր հալ վար իտէ, օ տախի, բօլիթի-
գա տէվար ընըն, պու տէրէճէտէնա-
ղիք պիր հալէ վասըլ օլմուշ օլմասը
տըր, վէ օ էհալիլէր քի, էօյլէ նաղիք
սաաթլար, տիգգաթը թամմէ իլէ
գօլլանաճագ էհիլ բօլիթիգալարտ մա-
լիք պուլունմագտա տէյիլէր իտէ, պիր
սաաթ զարֆընտա, քէնտի վարըլլա-
րընըն պիւլիւք պիր գըսմընը զայպ իթ-
մէք թէհիլքէսի կիրտալը աղըրտա
պուլունուշ սաքըլըլար :

Էկէր Ասլի բաշա հաղրէթլէրի, հէմ
տախիլի էհիլ իտարէ, վէ հէմտէ խարի-
ճի էհիլ բօլիթիգա օլմամաճագ իտի
խէ, խարիճի էհիլ բօլիթիգա օլմուշ
օլմասըն, միւրաճագ (նախամեծար)
ատտ իլլէմէյէ պիւլիւք պիր հագգը-
մըլ վար տըր, ալէլ խուսուշ, շու սօն
սէնէլէրտէ վագը օլան բօլիթիգաճագ
օլ միւշըլ հալլէր հէնիկամընտա :

Լաքին Ասլի բաշա, տախիլի իտա-
րէլիքտէ տախի, մէմալիքէ հիշ պիր
խըսմէթ իթմէմիլմի տիր :

Էկէր պիլք օլ պապտէ սիւքիթ իթ-
սէք, կիրտ վէ Մըսըր վագալարը,
եէքտալագ պաղըրտաճագար, վէ միւ-
թէվէֆայի միւշարիլէյհ հա լէթլէրի-
նին, միւշարիլէյհ վագալարտա իպ-
րաղ իթմիլի սէպաթ վէ մէթանէթի
իլէ, մէմալիքին իտարէյի տախիլի-
սի գընընտա, պիւլիւք վէ բէք պիւլ-

իւք պիր խըսմէթ իթմիլ օլտուղունու
մէյտանա գօնաճագար, վէ անըն ճէր-
հի իլին, պիւթիւն տիւնեայա մէյտան
օգուեաճագար տըր :

Պիզ մէշըլիւր իքի գըթա պիւլիւք
վէ չէթին վագալարտա, միւթէվէֆա-
յի միւշարիլէյհ հաղրէթլէրին իպ-
րաղ իլլէմիլ օլտուղու սէպաթ վէ մէ-
թանէթի սէնալէր օգուեաճագըլը պաշ-
գապտէ, պիրինճի օլմագըլըլա միւսա-
րաաթ իլլէտիք, չիւրքի թիւրքիս ի-
չին եէնի պիր տախիլի վէ խարիճի բօ-
լիթիգա թարիքի իտի, վէ չիւրքի մէ-
մալիքի շահանէնին իտարէյի տախի-
լիլէսի սէնամէթինի, մէշըլիւր թարիք-
տէ կէօրմիւշ իտիք :

Ասլի բաշա հաղրէթլէրինտէ էվ-
վէլ, հիշ պիր քիմնէ պիւթիւն տիւն-
եաթը իթիլէթ մէքտէ օլան տիւլի մու-
աղըլմանա, «իթպիլիտախիլի իլլէ-
րիմիլգէ գարըլմագըլըլա» տիլէմէմիլ
իտի, քէզալիք պիր կիւն Տէվլէթի
ալիլէնին թէմէլ թաշըն եէրինտէն
գըմըլտաթապիլիլ օլան պիր Մըսըր
հաղրէթլէրի խալէֆինէ տախի, «իմաաթ
իթմէթիլին հալտէ, սէնին ճէզանըլ զի-
լէճէյիմ» տիւլէյէ ճէսալէթ իտէմէմիլ
իտի, չիւրքի հիշ պիրիսի, մէմալիքի,
քէնտի տախիլի միւշարիլէթլէրին տա-
ղաճը թէմէլինէ քէզալ սուեու տէօ-
քէն պու թարըլ պիր էվֆագտա պուլու-
նաճագ, վէ հիլի իթիլգատէ, մէշըլիւր
էվֆագըլըլա, լաղըլըլ սուրէթտէ մուհա-
ֆիզա իտէպիլէճէք պիր մէվգընա վա-
սըլ գըլմամըլ իտի :

Ասլի բաշա հաղրէթլէրի, մէշըլիւր
խուսուսլարտա տախի, Չաթի հաղրէ-
թի շահանէլէրինէ, վէ քէնտի լէյնա-
մը սալթիմնիլթարընա շանա պիր վէ-
զիր պուլունուշ օլտուղունու իսպաթ
իլլէմիլ տիր :

Պաշգալարը, հէի նէ տախի սէօյ-
լէսէլէր, պիզ պու պապտէ սիւքիթ
իտիպ, թէվարիլէ պօրճու գալմամալ
իտիք :

Ասլի բաշա հաղրէթլէրի, մէշըլիւր
իքի խուսուսլարտ, մէմալիքին իտարէ-
յի տախիլիլէսինէ պիւլիւք պիր խըս-
մէթ իթմիլ տիր տէտիք, Շիմոի վա-
լըր պուլունու իլլէհ իթմէք :

Մէմալիքի Օսմանիլէ թէվարիլէրին
շու սօն օլմուշ սէնէյէ մախուս օլան
գըսմընը կէօլլէրի էսնիլէ կէթիլէն-
լէր, հէր հալտէ, պու մէմալիքին նիմ
խարալ պիր հալտէ գալմըլ օլմասընա
պաշըլմա սէպէպ, վագըթ վագըթ,
մէմալիքին շու եա պու գըթապընտա
գուհուրա կէլիլ օլան խանալար օլ-
տուղունու, մանէա գապուլ իթմէլ
սուրէթտէ թագ տիր իթմէյէ պօրճու
տուրլար :

Գանդի մէմալիք, մէմալիքի շա-
հանէտէ պիրպիր արգասը սըրա վու-
գու պուլան, պու գաաթար խանալար
կէօրմիւշ, վէ գանդի մէմալիք, պու
գաաթար խանալար ֆէթիլէրի իլինտէ, ի-
տարէյի տախիլիլէսինտէ թէգաաթտիւմ
իտէպիլիլ իտի :

Իմոի, տախիլի պիր էհիլ իտարէ-
նին, էն պիւլիւք վէ պիրինճի վագի-
ֆէսի, օլ թարըլ խանալարըն էօնիլիսի
պաճագ թէտպիլիլէր պուլմագըլըլ ի-
տի, վէ Ասլի բաշա հաղրէթլէրի, օլ
պապտէ, գուտուր պիր չէյ պըրագմա-
տր տէյիլ իտէ պիլիլ, քէնտիտէն էվ-
վէլէն կէլէն քեաֆֆէլի էհիլ իտարէ-
լէրտէն պիւլիւք վէ բէք պիւլիւք պիր
իլ կէօրմիւշ տիր :

Խանալարտ սէպէպիլիլէթ վիլէն
պաղըլ սույի իտարէլէր (գէշ կառալա-

րութիւն), իքինճի պիր սէպէպ տիր :
Խանալարըն պիր սէպէպի տալիսի
վար տըր, մէշըլիւր սէպէպի ապի, էք-
սէր տէֆա, վէ պէլիքի հէր տէֆա տի-
շարտան քէօրիւքլէնէն խանալ րուհու
տուր :

Մէմալիքի Շահանէն էհալիսինի թէշ-
քիլ իտէն եիկիլմի գըթաճա եաղըն
ճինալէրտէն պաղըլարը, խէեալի վաա-
լէրէ գաթըրարագ, վէ պիրպիրինէ պա-
գարագ, պիրպիր արգասը սըրա ա-
նագըլմարըլար, վէ հէմն հիշ պիր տէ-
ֆապտտա տախի, քէնտի մագսէտի
ֆասիտէլէրինէ վասըլ օլմագըլարտա
տա, հէմ քէնտիլէրի խարալ օլուր-
լար, վէ հէմ տէ տէվլէթին, քիւլիլ
գաճէթ, մէշագգաթ վէ մէսարիֆինի
մուհիպ օլուրլար :

Էհալինին խարապիլիլէթի, տէվլէ-
թին գաաֆը տիմէք տիր, էհալիլի խա-
րապիլիլէթտէն վէ տէվլէթի տախի
գաաֆտան գուրթարմագըլըլ, հէր էհ-
լի խարէնին իլի տէյիլ տիր, վէ էկէր
Ասլի բաշա հաղրէթլէրի, էհալիլի խա-
րապիլիլէթտէն, վէ տէվլէթի տախի
գաաֆտան քեալիլէն գուրթարմագըլ
լտէ, օլ պապտէ, հէմ քէնտիլինտէն էվ-
վէլէլէլ օլան էհլի խարէլէրտէն
բէք չօգ իլէրու կիթտի, վէ հէմ տէ,
քէնտի խալէֆինէ (յաջըլըլ), պիւսպի-
լիւն մէշըլիւր պալիթա նայիլ օլմագ-
լիք թարիքինի, քեալիլէն ալըլ պը-
րագտը :

Ասլի բաշա հաղրէթլէրի, իլիլիտ իս-
եանընտա, մէշըլիւր թարիքին գաաթ-
լարընը ալտը, վէ Մըսըր միւնաղա-
սըրտա տախի, մէշըլիւր գաթըլարըն
արգասընտա պուլունան էհիլլէրի թէ-
միլլէտի, իմոի, քէնտի խալէֆինէ,
աալա մէշըլիւր թարիքտէն շաշմեա-
րագ իլէրու կիթմէթլիլէրտէն պաշգա
պիր չէյ գալմամըլ տըր :

Նասըլ քի սէօյլէտիք, խանալ գալ-
գըլան ճինալէր, տիշարտան վուգու
պուլան թահիլիլէրէ գաթըլըլար, վէ
պիրպիրինէ պագարագ անագըլմար-
լար :

Իլիլիտ խանալընտ, Ասլի բաշա
հաղրէթլէրի, էհալիլին միւտալիլէ-
սի աղաճը քէօրիւնէ պիր պալիթա ին-
տիլմէսի իլէ, խարիճի թէշլիլգաթ վէ
թահիլգ տալլարըն տախի, պէրապէր
աշաղը ինտիլտի :

Մըսըր վագապընտա տախի, մէ-
մալիքի շահանէնինն տէրէճէտէ միւ-
հիմի պիր գըթապ, վէ նէ տէրէճէտէ
գուլվէթիլ պիր ճինալ տէ օլմուշ օլտա,
աալա իլիլիլալ մէյալալարընա կէօլ
ալտըրմաճագ օլմասընը, ալիլիլար
սուրէթտէ կէօլլէրէրէք, պիրպիրին-
տէն իպրաթ լալալարըն զայրէթի ա-
ղաճընը, պիր վուրուշլա եէրէ սէլմիլ
օլտու :

Մէշըլիւր իքի վագալարտա տախի,
միւնէրէտ Ասլի բաշանըն սէպաթ վէ
մէթանէթի էսէրի օլան նէթիլէլէր-
էօյլէ պիր միւհիմի մէվգըլ թուլմուշ-
լար տըր քի, մէշըլիւր էսէրլէրին էհէմ
միլլէթի, այնի սէպաթ վէ մէթանէթիլ
պաղըլ սաղլանտըլտա, Տէվլէթի ա-
լիլէյէ սահիհէն պիւլիլէք պիր զայլէ սա-
նըլաճագ գանըլ վէ պիւլիլէ իլիլի-
լալարըն քէօրիւ գուրուհուշ սանըլա-
ճագը, միւնէրէպ աալա իտիլէպիլիլ :
Իմոի, Ասլի բաշա հաղրէթլէրի,
մէմալիքին իտարէյի տախիլիլէսինէ
տախի պիր չէյ եարմալը տէյիլ, վէ
հէմտէ, էքէյիլէ պիր չէյ եարմիլ տըր :

Լաքին էքէյիլէ չէյ տախի վար
տըր քի, միւթէվէֆայի միւշարիլէյհ
հաղրէթլէրին ինքապընա միւնթա-

ղըր պուլունուլմուշ, վէ նայիլ օլունա-
մամըլ տըր :

Պուլարտան պաշըլմալարը, ալիլի-
տէքլիլէր տիրլէր :

1. Հէր եէրտէ պիլա միւսթէմնա,
խալալ վէ իրիսթիլիսին ֆիլիլէն միւ-
սալաթտա պուլունուրուլմալարը :

2. Մահքէմէ տիվանլարընն թան-
ղիլի :

3. Անատուլ տա, Տէվլէթին էն սա-
ալագ թէպտուր օլան պիր ճինալին մալ-
ճան վէ քըլընը, քէնտինէ պիր էյլէն-
ճէ իթմիլ օլան վահիլ պիր գապիլէ-
նին թէրպիլէ իտիլմէն :

4. Վագըլարըն գալտըրլմասը :

5. Հալէա իսթանալ կիլիպի պիր եէր-
տէ, պիր քէօրէյի տէօյլէք քէնտի
տիւքքեանընտանալարըլ գօլմուշ օլան
իքրիսթիլիսինա ճէգա թէրթիլալ իտէն
պիր մէմուր կիլիլ մէմուրլարըն, էօյլին-
տիլիլմիւլ մէթանիլիլէթի տապան տա-
պանա մուղայիլ օլան էօյլէ պիր հա-
րէքէթ ինքապընտան ինթիլանալ իտէ-
ճէք պիր հալ վագ իտիլմէլէրի, վէ
ղայրիհիւմ, վէ գայրիհիւմ :

Ասլի բաշա հաղրէթլէրի, պուլա-
րը իսթէր ինքա իթմէք իսթմէլէլ օլ-
տու, իսթէր ինքա իտէճէք վագթի
պուլունամըլ օլտու, վէ իսթէր օլ
պապտէ մէյտանա չրգան պաղը կիւ-
լիլէրտէն նալ ինքապընա մուլաֆ-
ֆուր օլմամըլ օլտու, քէնտի վէֆա-
թը, անլէրին ինքապընը, քէնտի խա-
լէֆինէ պըրագմըլ տըր, վէ եէնի Սա-
րագմագմըլ Մահմուտ Բաշա հաղրէթ-
լէրի հագգընտա վէլիլէն հիւսնի չէ-
հատէթլէր, մէշըլիւր իսլահաթլարըն
ինքապընա նայիլ օլմագըլըլըլա, բէք
պիւլիլէր իսթիլէր վիլմէքտէ տիրլէր :
Իէյ տէր բէյ մէշըլիւր իսլահաթլա-
րըն ինքապըն կէօրմէյէ նայիլ օլտու-
ճա, լաղըլ կէլէն թէշէքքիւր վէ սէ-
նալարը օգուեալար իլինտէ, իքինճի
պուլունմագ իսթմէլէլէնէյիլ տիր :

Արգու իտէր իտիք քի, մէշըլիւր իս-
հալաթ ինքապընա տախի, Ասլի բաշա
հաղրէթլէրի միւնթանտէ նայիլ օլտու,
միւթէվէֆայի միւշարիլէյհ հաղրէթ-
լէրին, մէմալիքիմիլլէն էն պիւլիւք
ատէմիլ թէմալիլէ գըլմաճա միւթթէ-
տիր օլապիլիլ իտիք :

Ինչալալալ թէլալա, վէ սայէյի Բա-
տիլահիտէ, մէշըլիւր ինթվանը, քէնտի
խալէֆինէ վիլմէյէ նայիլ օլապիլէճէ-
յիլ տիր :

Պիր իքի սէօլ տախի միւթէվէֆայի
միւշարիլէյհ հաղրէթլէրին, պիւ-
լիւք պիր բօլիթիլգայի խարիճիլէտէ,
չարըլ գանն իտիլէն պիր մուամէլա-
թը իւզըրինէ սէօյլէյէլիմ :

Շէհրիլիլտէ թապ ու նէր օլունան
պիր էհէպիլ զաղթաթը, Ասլի բաշա
հաղրէթլէրին, 1836 աշնամէսի
թատիլինի սալէլիլ սուրէթտէ գապուլ
իլլէմիլ օլմասընը թագպիհ իլլէմիլ
տիր :

Բուսիա տէվլէթի, 1836 սէնէսի աշտ-
նամէսինին պիր պէնտինի, ֆագաթ
մէշըլիւր աշնամէսին րուհու օլան
պիր պէնտինի լաղլ իթմէյէ գալգըլ-
տըլընտա, պիւթիւն գուլվէթլէրի ի-
լէ, էօյլէ պիր թէտպիլիլէ գարըլ եա-
ղանարտան պիրիսի տախի պիլիլիլ,
վէ ինիլիլթէրա տէվլէթի, քէնտի թէ-
ահիլտաթլէրա սաաղըլ տուրուպ, հէր
ճիհէթլէ պիլէթ թարաֆ տուրուղու
հալտէ, իքինճի պիր Գըլըլ մուհարէ-
պէլինի տախի կէօլէ պարագ, մէշ-
քիւր աշնամէսի նօգթաթը նօգթա-
պընա պագըլ սաղլամագըլըլ իտաա
իլլէտիք, լաքին ինիլիլթէրա տէվլէ-
թիլին, պիր կէվէլէքիք կէօլլէլէլ

